

## A magyar gazdaság prioritása II.

*Betekintés néhány részletbe*

Blogunk 2025. évi második számában egy összefüggő sorozatot indítottunk el, amelyben bemutatjuk, hogy miként áll a magyar gazdaságpolitika egyik prioritásként kezelt területe, a foglalkoztatás. A sorozat első részében csak távolról tekintettünk rá a legfontosabb foglalkoztatási mutatókra. Így a teljes népességre vonatkozó főbb trendeket mutattuk be, fókuszálva arra, hogyan vált hazánk olyan Uniós országgá, ahol az egyik legmagasabb a foglalkoztatottak aránya. Blogsorozatunk második részében folytatjuk a statisztikai adatok vizsgálatát, ám egy picit közelebbről tekintünk a mutatókra. Megvizsgálva, hogy néhány főbb szempont (nem, életkor, iskolai végzettség és területi elhelyezkedés) figyelembevételével miként alakul a hazai foglalkoztatottság.

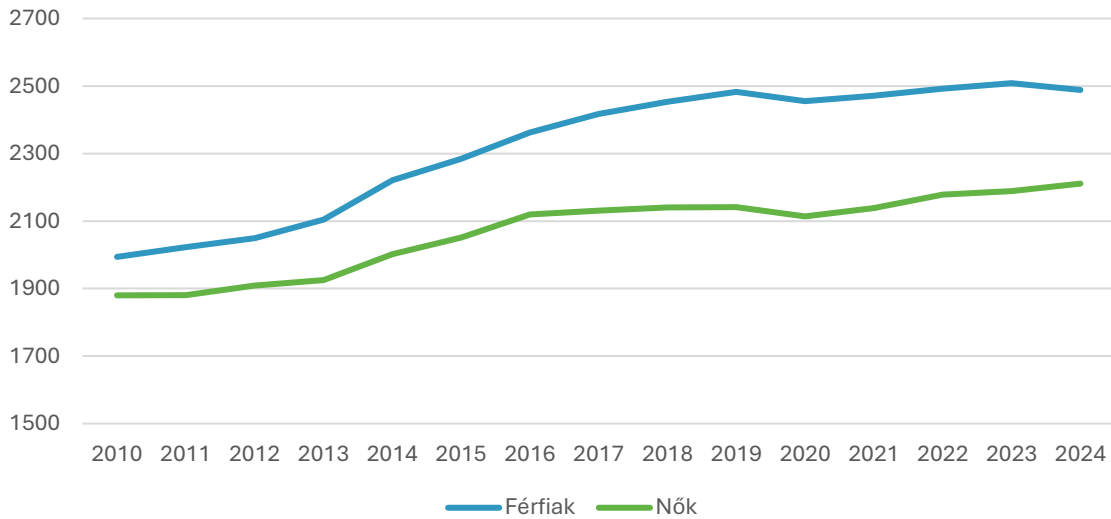
### Foglalkoztatottak nemi megoszlása

Az első mutató, amelyben a foglalkoztatási adatok mélyebb rétegeit vizsgáljuk, a nemi megoszlás. A kérdés fontos, hiszen a nők napjainkban is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ez konkrétan abban mutatkozik meg, hogy a nők foglalkoztatottsági mutatói kedvezőtlenebbek a férfiakénál. Ez a helyzet tapasztalható sajnos hazánkban is: miközben a két nem társadalmon belüli megoszlása lélekszám tekintetében - a 15 és 74 év között - nem kifejezetten nagy, addig elmondható, hogy jóval több a férfi foglalkoztatott, mint a nő: 2024-ben több mint 200 ezerrel több férfi dolgozott, mint nő.

A változásokhoz kapcsolódóan elmondható, hogy a 2010-es évek közepén felélénkülő foglalkoztatási hullám első körben és nagy arányban a férfiak közti munkaerőtartalékot volt képes megmozgatni. Ez a férfiak és nők közti foglalkoztatottsági különbséget jelentősen megnövelte. Talán nem függetlenül a gyermekvállalási kedv szintén ezen időszakra tehető emelkedésétől sem. 2019-ben a 340 ezer főt is meghaladta a két nem foglalkoztatása közötti különbség, majd a 2020-as években ez az olló zárulni kezdett, és 2024-re már 270 ezer före mérséklődött.



## A 15-74 év közti foglalkoztatottak alakulása 2010 és 2024 között (ezer fő)



Forrás: KSH 20.1.1.2.

Amennyiben mélyebbre ásunk e mutatóban, akkor azt láthatjuk, hogy a különbség elsősorban abból fakad, hogy a családban megjelenő gondozási kötelezettség, mint a gyermeknevelés és családtagok ápolása főleg a nőket érinti. Különösen igaz ez a több gyermeket nevelő, és kisgyermekes édesanyákra, akiknek a foglalkoztatottsága jelentősen elmarad a teljes népesség foglalkoztatottságától.

Viszont amellett, hogy látható, melyek azok a területek, ahol még lehetne javítani a foglalkoztatottságot, érdemes azt is meglátni, hogy ez egyrészt munkaerő-tartalékot jelent, ugyanakkor a két nem foglalkoztatottsága közti olló kinyílása nem okvetlenül értelmezendő kudarcként. Ha a 2010-es mutatókhoz viszonyítva nézzük meg az említett adatokat, akkor azt látjuk, hogy a férfi foglalkoztatottak száma 22,8%-kal, míg a nőké 17,6%-kal emelkedett 15 év alatt. Vagyis leginkább arról beszélhetünk, hogy a foglalkoztatási expanzió más ütemben érte utol a két nemet.

### Életkor alapján

A következő mutató, amely alapján megpróbáljuk részletesebben bemutatni a foglalkoztatottságot, az életkor szerinti megoszlás. Az egyszerűség kedvéért a 15 és 74 éves kor közti csoportot négy részre bontottuk (15-24, 25-44, 45-59, 60-74).

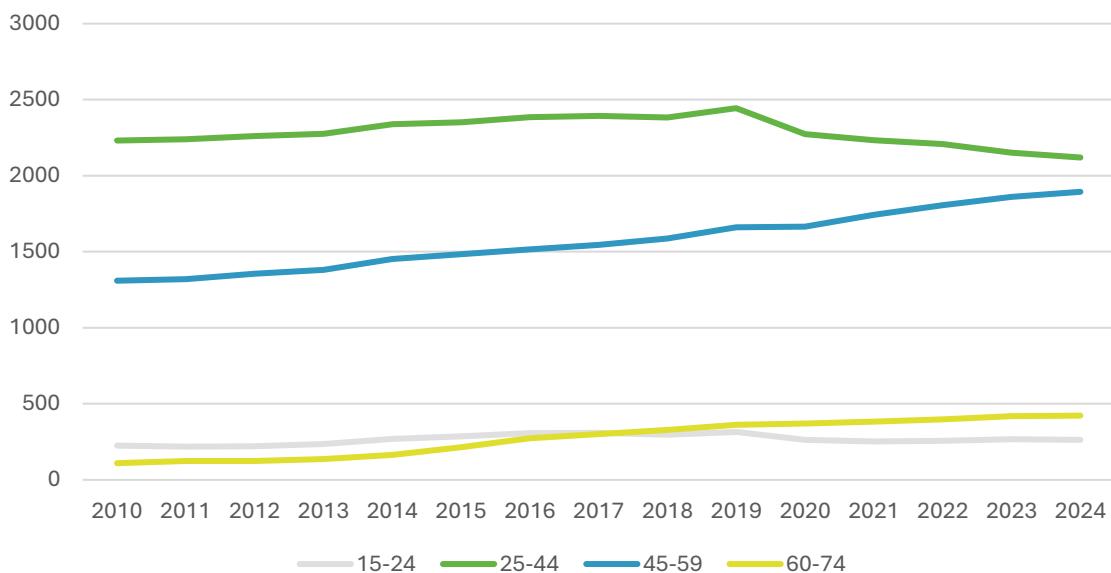
Azt látjuk, hogy a 25 és 44 év közötti korosztályt leszámítva, valamennyi életkori csoporton belül emelkedett a foglalkoztatottak száma. A 24 éves vagy annál fiatalabb

csoport esetében ennek háttérében a fiatal népesség eredményes mobilizálását feltételezhetjük, hiszen a csoport teljes lélekszáma nem mutatott növekedést. Ezt támasztaná alá az is, ha bemutatnánk, hogy az ifjúsági munkanélküliség mutatói, jelentős csökkenésről tanúskodnak a vizsgált periódusban.

Ugyancsak emelkedést, ráadásul a fiatal korcsoportnál jóval nagyobb mértékűt láthatunk az idősebb korosztály foglalkoztatásában. 2010-hez képest 44,6%-kal emelkedett a 45-60 éves népesség körében a foglalkoztatottak száma, és hatalmas mértékben, 285%-kal emelkedett a 60 évnél idősebb foglalkoztatottak száma: míg 2010-ben 113 ezer, 2024-ben már több mint 420 ezer 60 év fölötti dolgozott.

A 45 és 59 év közötti foglalkoztatottak számának emelkedése legalább részben a társadalom öregedéséből fakad, mint ahogyan igaz ez a 60 év fölötti népességre is. Azonban ez utóbbiak esetében a foglalkoztatottság robbanásszerű emelkedése a társadalom munkaerőpiaci tartalékainak bevonását, illetve foglalkoztatásban történő eredményes benntartását is mutatja.

### A 15-74 éves foglalkoztatottak száma korcsoportok szerint (ezer fő)



Forrás: KSH 20.1.1.5.

Nagyon speciális képet fest azonban a 25 és 44 év közötti népesség, amelynek foglalkoztatottsága, ha lassabb ütemben is, de 2019-ig emelkedett. Majd az itt megfigyelhető csúcspontot követően, 2020-ban egy drasztikus esés következett be, és a foglalkoztatottak száma azóta is csökken. Ez részben az imént már említett

demográfiai trendből fakad: a társadalom elöregedésével a munkaerőpiac is elöregszik, és a fiatalabb korosztályok egyre kisebb csoportot alkotnak a munkaerőpiacon. Mindez azt bizonyítja, hogy ennek a csoportnak az aktivitási aránya messze kiemelkedik a többi életkori csoporthoz képest (90% körüli).

Emellett azonban a 2020-ban bekövetkezett jelentős törést figyelve - amely nem jelenik meg a 45 évnél idősebbek csoportjában -, valamilyen más hatást is feltételeznünk kell. Például lehetséges, hogy a koronavírus-járvány okozta krízishelyzet ezt a csoportot viselte meg a legjobban. Ebből pedig - mivel visszapattanás nem figyelhető meg a foglalkoztatottak számában - ez a csoport nem tudott kikerülni. Ugyanakkor ez a mutató mindenképpen további vizsgálatra érdemes, amely túlmutat a jelen blog keretein.

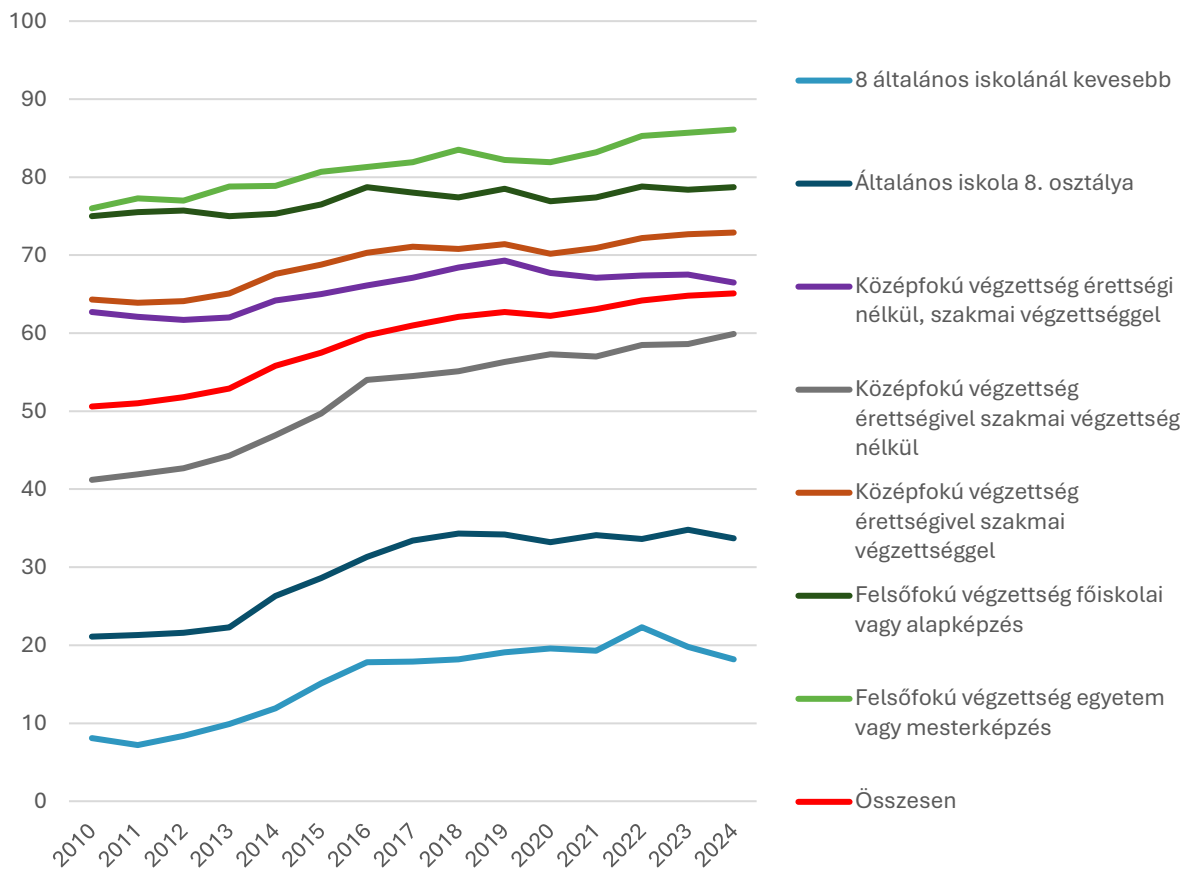
## Végzettség alapján

A harmadik szempont, amely szerint megpróbálhatjuk a foglalkoztatottság helyzetét értelmezni, az az iskolai végzettség. Az iskolai végzettség szerinti mutatókra pillantva egy viszonylag sablonos, már-már közhelyszerű megállapítást tehetünk: minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik valaki, annál kedvezőbb a munkaerőpiaci státusza. Amennyiben az egyes képzettségi szintek nemzetközi osztályozási kódját helyeznénk az egyes végzettségi szintek mellé, akkor azt látnánk, hogy lényegében a végzettségi szinteknek meghatározott sorrendben emelkedik az érintettek foglalkoztatási mutatója.

Ugyanakkor azt is látni kell, hogy az elmúlt időszak foglalkoztatási expanziója valójában minden csoportot érintett. A legnagyobb mértékben a kedvezőtlenebb munkaerőpiaci státusszal rendelkező, alacsonyabb iskolai végzettségűek foglalkoztatása emelkedett. Ez nem meglepő, hiszen ezeken a területeken állt rendelkezésre a legnagyobb munkaerő-tartalék: a magasabb végzettséggel (szakma, főiskola, egyetem) rendelkezők foglalkoztatási rátája egyébként is meghaladta az országos átlagot (és emellett is bővült a foglalkoztatottságuk).



## A 15 és 74 év közötti népesség foglalkoztatási rátájának alakulása 2010 és 2024 között legmagasabb iskolai végzettség szerint



Forrás: KSH 20.1.1.16.

### Területi különbségek

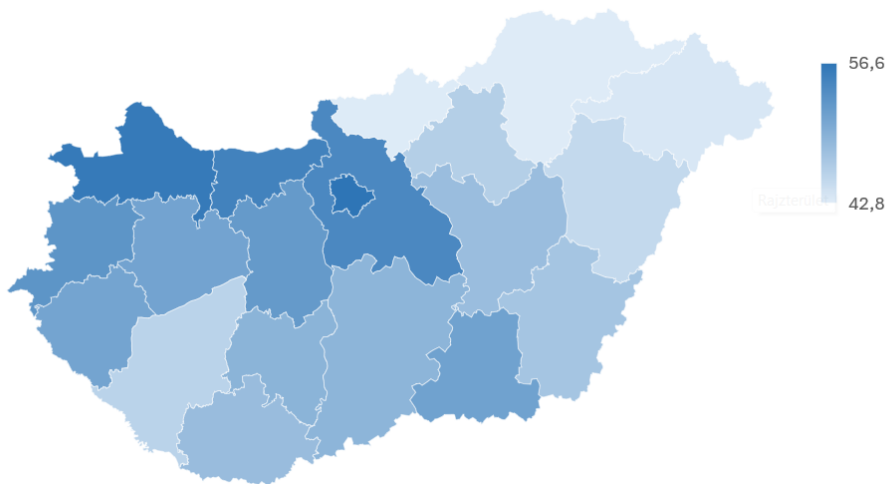
Az utolsó dimenzió, amelyben a foglalkoztatási mutatók alakulását szeretnénk bemutatni ebben a blogban, a területi elhelyezkedés. A hazai társadalom foglalkoztatottsági mutatói ugyanis e tekintetben is igen jelentős eltéréseket mutatnak. Beleértve ebbe azt is, hogy sajnos vannak periférikus térségek, ahol a foglalkoztatottság szintje jelentősen elmarad a legjobb mutatókkal rendelkező vármegyékétől, vagy akár az országos átlagtól is. Az ilyen foglalkoztatási anomáliák nem magyar sajátosság, hiszen például Németország keleti részében is rosszabb a foglalkoztatási helyzet, mint a nyugati régiókban.

A számokra pillantva azt láthatjuk, hogy a 15 és 74 év közti népesség foglalkoztatási rátája 2010-ben - különösen az Észak-Magyarországi és az Észak-Alföldi régió

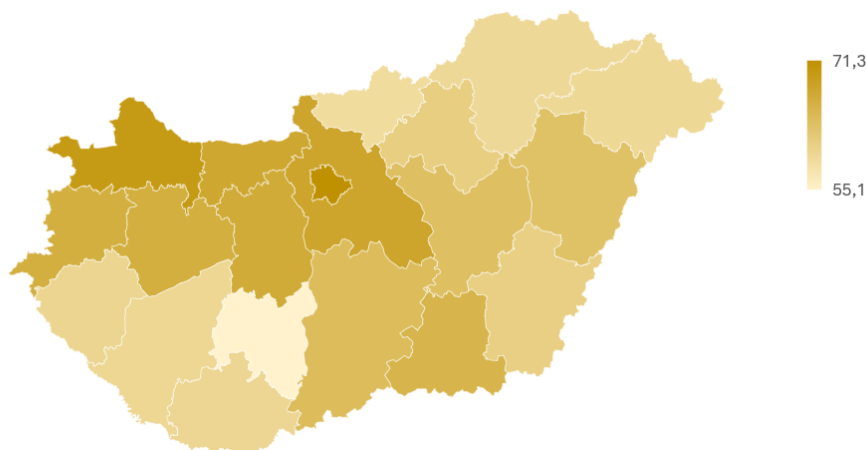
foglalkoztatási rátáját vizsgálva - alacsony volt, de kedvezőtlen mutatókkal találkozhatunk például a Dél-Dunántúlon is. Kiemelkedő volt azonban a foglalkoztatás Budapest, Pest vármegye, valamint a Dunántúl északi részén található vármegyék esetében.

2024-ben alapvetően az ország térszerkezete a foglalkoztatottsági adatokat figyelembe véve nem változott. Továbbra is ezen térségek rendelkeznek a legalacsonyabb és a legmagasabb foglalkoztatási rátával. Az egyetlen, szembeötlő különbség Tolna vármegye esetében figyelhető meg, amely valójában a leggyengébb mutatóval rendelkező vármegyévé vált. Jóllehet, 2010-ben a 15 és 74 éves népesség foglalkoztatási rátája az országos átlaghoz közelített.

Foglalkoztatási ráta vármegyénként, 2010 (%)



Foglalkoztatási ráta vármegyénként, 2024 (%)



Forrás: KSH 20.1.2.1.

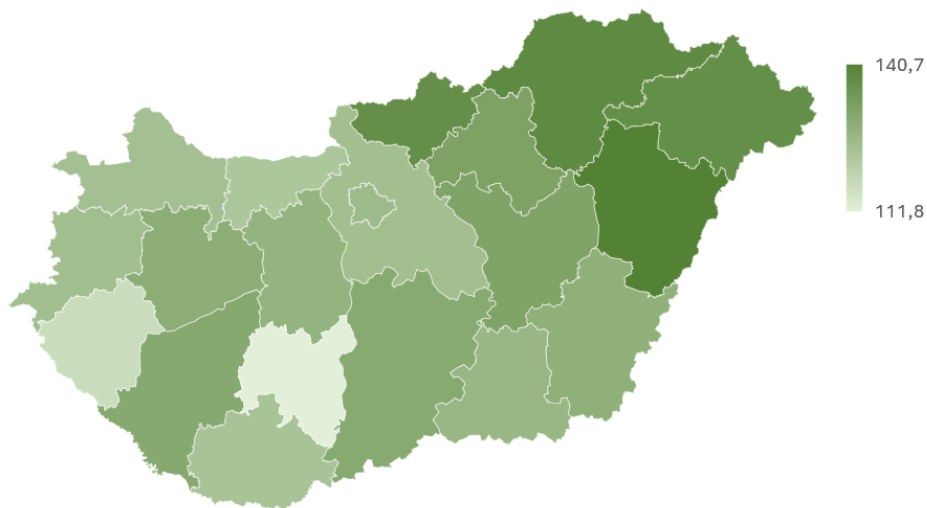
A periférikus térségek fennmaradása ugyanakkor nem jelenti azt, hogy ezek a térségek kimaradtak volna abból a markáns foglalkoztatási bővülésből, amely az elmúlt másfél



évtizedet jellemezte. Bár igaz, hogy ebből a szempontból kiemeltük Tolna vármegyét, de a vizsgált mutató ebben a vármegyében is bővült. A legnagyobb mértékben a korábban periférikusnak ható vármegyék foglalkoztatási rátája emelkedett: míg Szabolcs-Szatmár-Bereg és Nógrád vármegyék foglalkoztatási rátája 2024-ben a 2010-es mutató 137%-a, addig Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye esetében ugyanez majdnem 139%.

Ezzel szemben a 2010-ben legmagasabb foglalkoztatási rátával rendelkező Győr-Moson-Sopron vármegyében ez a mutató „csak” 124%. Vagyis, ha nem lesz olyan mértékű elmozdulás, ami felszámolná a korábbi perifériákat – kérdés, hogy ehhez reálisan mennyi időre lenne szükség –, akkor valójában egyfajta felzárkózást figyelhetünk meg.

**A foglalkoztatási ráta változásának aránya 2010-hez képest  
2024-ben (%)**



*Forrás: KSH 20.1.2.1.*

## Összegzés

Blogsorozatunk második részében közelebbről is bemutattuk, miként alakult az elmúlt másfél évtizedben a foglalkoztatás. Ennek érdekében olyan változókat emeltünk be a foglalkoztatás mutatói mellé, amelyeknek köszönhetően érthetőbbé vált, hogy milyen strukturális változásokat hozott az említett periódus.

Amennyiben mindezeket összegezni szeretnénk, elmondható, hogy a foglalkoztatási expanzió lényegében valamennyi csoporton belül éreztette hatását: nemtől, életkortól,



iskolai végzettségtől vagy területi elhelyezkedéstől függetlenül. Azaz minden területen a foglalkoztatás bővülése figyelhető meg. Persze a folyamat így sem tekinthető lezártnak, hiszen a Kormány célja többek között az, hogy a még rendelkezésre álló munkaerőpiaci tartalékokat megmozgassa. Ilyenmel pedig találkozhatunk is: továbbra is magas a nők és férfiak foglalkoztatottsága közötti különbség, ahogyan az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők, valamint bizonyos periférikus térségek munkaerőpiaci aktivitása is elmarad az országos átlagtól.

Ugyanakkor ki kell emelni azt is, hogy számos csoport munkaerőpiaci felzárkózása – ha e folyamat nem is ért a végére – megkezdődött, folyamatban van. Ennek pedig számos kedvező hatása van a gazdaságra és a társadalomra egyaránt. Blogsorozatunk következő részeiben ezeket az aspektusokat vizsgáljuk majd meg.

### A felhasznált KSH táblák elérhetősége:

- 20.1.1.2. A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása, nemenként [https://www.ksh.hu/stadat\\_files/mun/hu/mun0002.html](https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0002.html)
- 20.1.1.5. A népesség gazdasági aktivitása korcsoportok szerint, nemenként [https://www.ksh.hu/stadat\\_files/mun/hu/mun0005.html](https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0005.html)
- 20.1.1.16. Foglalkoztatási ráta legmagasabb iskolai végzettség szerint, nemenként [%] [https://www.ksh.hu/stadat\\_files/mun/hu/mun0018.html](https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0018.html)
- 20.1.2.1. A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása, vármegye és régió szerint [https://www.ksh.hu/stadat\\_files/mun/hu/mun0076.html](https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0076.html)

